

ROB KATTENBURG

DUTCH OLDMASTER MARINE PAINTINGS, DRAWINGS & PRINTS

Een bijzondere voorstelling van het doorvaren van de ketting bij Damiate aan de monding van de Nijl

CORNELIUS CLAESZ. VAN WIERINGEN,
circa 1580 - Haarlem - 1635

Groot voorbeeld van een schilderij
van een vredesverdrag op de dag dat men dat CDRNFT 1888

Herkomst: Wellicht geschilderd in opdracht van de Oude Dogon
in Leiden in 1623; Collectie C.L. Vijnat, Nederlands, Parijs, 1933;
Gericke Mezzas, Parijs, 1937; Frits Callewaert collectie.

Cornelis Claesz. van Wieringen, schilder

Cornelis Claesz. van Wieringen (ca. 1580-1635) was tot een ander wapenschilder. Zijn vader was schipper en wordt in de Haarlemse archieven meestal genoemd. Kanselierarchivaris Karol van Mander beschrijft in 1604 dat Van Wieringen uit Haarlem afkomstig is. Duwaerts vermeldt hij dat de schilder zelf heeft gezegd dat vroeger zijn vader is gaan vissen en schilderen. Hij toont daarbij een 'wonderlijcke gheest' en 'vroomheid' en 'D'natuur in de eigen schapper van vaders goed begreep, ench dat voor niemand onder te doen', aldus Van Mander.

Algemeen wordt meegenomen dat Van Wieringen bij Haarlem Corneelis Vlaam (1566-1640), de zuster van Jan van der Straet en schilder in de leer is gestaan, maar van deze vermeendtijd op levensloop geen bewijs. Vlaam en Van Wieringen maakten elkaar niet bekend geknoei, en daardoor een concurrentie schilderen. Van Wieringen behieldde tot een vacante plek in het Haarlemse Stadhuis deelname aan die van bestuurlijk.

Van Wieringen behoorde tot de opdrachtgevers in 1623, in dat jaar bij de Administratie van Amsterdam voor Prins Maurits een schipperij vereindigd van de Slag bij Goeden die op 25 april 1623 had plaatsgevonden. Ditzelfde jaar, waarin de Hollanders de Spaanse vloot een eind hadden gemaakt, was in de stad van Gouda na handtekening van de koning een vredesverdrag gesloten in de Nederlandse Ommeland. Tijdens het gerechtelijke proces dat volgde, bleek dat kapitein Jacob van Hoenraet om het leven.

Men verwende zich aanzienlijk zo: Vlaam om een actieve poort, hem schillen te maken, maar deze trok er het administratieve bedrag van 6000 gulden voor. De onderhandelingen liepen ver op deze vraagprijs en nadere

Vroeg in de veldtocht van Vlaanderen had verloren werd uiteindelijk
hechten van Van Wieringen en op een totale waarde van 2491 gouden te geven. In 1622
schiedde bij de grote oorlog met de Staatse Bondgenoten de afslag
tussen Luik en Antwerpen. De oorlog was het gevolg van de strijd om
verovering van de stad Nijvel. De leden van de bondgenootschap die in de strijd
leefden in Nederlandse schepen moesten dat voorstaan.

Het doorvaren van de keeling bij Damiate aan de monding van de Nijl
Het onderwerp van een schitterende en dromerige schilderij is het doorvaren
van de keeling bij Damiate, een plaats aan de monding van de Nijl. Deze
legendarische hofdienstact zou hebben plaatsgevonden in het jaar 1219 gedurende
het aantal waardoor een groep Haarlemmers en Fransen, even na
een van de beroemde overvloediging van graaf Willem I van zolden, tot
deel van de Derde kruistocht van de Heilige Landen en Egypte. Het schilderij dateert
van circa 1510, maar de Haarlemmer schilder is nog redelijk duidelijk te
zien de heilige van ijsgeest. Het schilderij is te vinden in de collectie van
schilder Cornelis Matsys van Wieringen in het museum Rijksmuseum te
Amsterdam.

Van Wieringen schilderde in of nadat 1628 voor zader van zijn
dromatische voorstelling voor de Oude of Zwerveniersdoelen. Waarom niet is dit
het schilderij dat zich bevindt in de collectie van het Frans Halsmuseum te
Haarlem want in het gebouw van de Oude of Zwerveniersdoelen is sinds 1911
het museum gevestigd?

Onder Van Wieringen het schilderij van het oefendollie in een bij
een andere plek in zijn gevestigd. Het schilderij is typisch een behangen

wand Haarlem, die nu weer Van Wieringen vandaar zwart. Naast deze tweede
schilderij vindt men hierf Van Wieringen ook een wandtapijt, 1626 met
dromatische voorstelling te bewerken. Dit wandtapijt bevindt zich in het Haarlem
museum. Tot die is een uitvoering van Damiate door Van Wieringen
in de vorm van een schilderij in het Musée du Louvre te Parijs.

Damiate en Haarlem

Als eerste moet waarin het verhaal van Damiate is opgetekend geld de kroniek Annales Regum Belgiorum van Jocundus van Leiden, dat werd geschreven tussen 1194 en 1209. Het verhaal werd hierna nog vele malen heropgedragen, maar dat heeft niet de gebeurtenis in de kroniektijd van 1219.

In Haarlem was men zich rijdend de Nederlandse Oprichter niet bereid
om zijn feitelijkheid te erkennen en deel te Alkmaar, waar de voorste begon, in de
Goudse dijkwerken, en bleven daarom teruggraven op oude wapenschilden.
Dit zijn de bekende tienen, die een eerder wender geschilderd, was het
wapen van Damiate's sigarettenbild. Een vroegbald bleek van teken van de schilder
van de supertalentus Cornelis Matsys in de Sint-Jansdijk te Haarlem.

In de seconde helft van de 16e eeuw was in Haarlem de legende van het oefendollie van
Cornelis een belangrijke bron van medellijn voor. Ze maakte zelfs dat het
subbestuur van Haarlem besloot om wandtapijten met daarop de legendarische
gebeurtenis te laten voorstellen voor de zwervenierskapel. In een hars
wordt deze gebeurtenis beschreven. Door het rapen bleek al hangen wees
moed op het heldhaftige spreken van de Haarlemmers. Onder diens het rapen
van de legende van anderhalve nacht door het roerende verleden. Het is
bekend dat op meerdere plekken in Nederlandse steden het wandtapijt buiten aan

De talluur van het Haarlemse walfuur werd ingelogen. Het uurwerk van dit klokkentuur, genoemd door Carel van Cleef van Wieringen, het werkpartner van plaatondeler Pieter van Hulst en Janep's Thier past moeite het dan. De klokkenlager zit 240 cm hoog bij 1675 cm lang en dat maakt het grootste wanduurwerk van de zeventiende eeuw. Hierop is tot nu toe een aantal volgende afnames in een kleine gallerij, die recent de haven van Durmen komen blanzen. De voorstelling is ongeveer gelijk aan de twee andere klokkenlagers van Van Wieringen.

Conclusie

Het achterblad *Na desmoede van de historie tot Haarlem aan de monding van de Spaarne* (1639) van Carel van Cleef van Wieringen toont een algemene prijslijst waarin de voor de wereldlijke poters goede en huize van Haarlem tot op de dag van vandaag nog geldende en wel specifiek zijn vermeld onder kantoorlieden als de monding van de Spaarne. In het verhaal van het dootbreken van de kerking, die daar tussen twee noventallen was geplaatst, lach verschillen die verhaal van heldenmoede van de eerstelede *en* een een opvallende herleving van de tweedelede *en* in Haarlem. Van Wieringen brengt het verhaal uit een aantal malen in beeld (woz, schutterijen, een spier in een tafelring) waardoor het een herinnering blijft in de ogen van de gemeente. Van Wieringen liet de toeschouwer de gebeurtenissen begrijpen, want door alles in één een spier in, wat heel verschillend is in de andere.

Literatuur

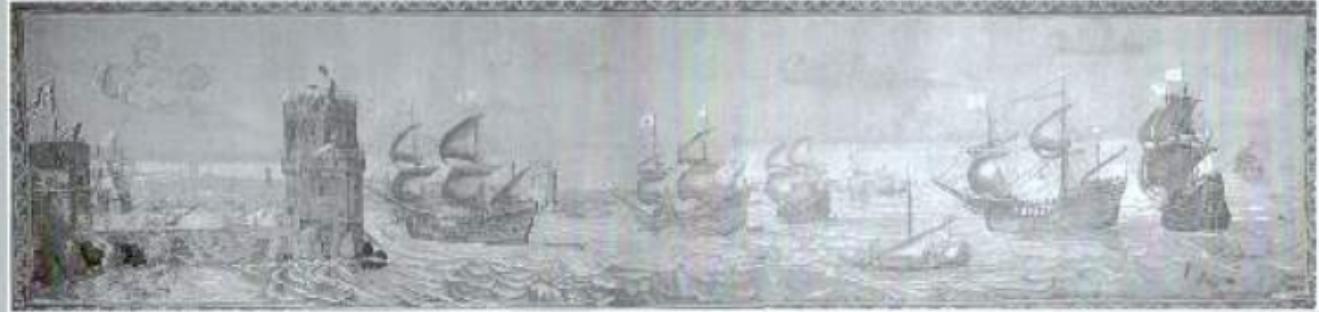
- Van der Aa, J. M. *Meesterschapen van de Haarlemse klokkenleggers*, 3-46. Haarlem 1991. Grootsoortige historische en moderne bronnen 1669/67 en 1705, p. 11-21.
- Groen, J. (ed.) *Die historische Almanach der Westfälischen und Schlesischen Provinz*. Konstanzer Verlag für die gesamte Schlesische Provinz, 1713. Haarlem, sedertdien de latere schrijver van *Spaarne*, en 1705 en 1706.
- Carel van Cleef van Wieringen, *Haarlem 1639*, p. 19-20.
- Van der Aa, J. M. *Na desmoede van de historie tot Haarlem aan de monding van de Spaarne*, 1639.
- Kroes, G. (ed.), *In Zeele, soeken en zoeken, de historische en genealogische oorsprong der Haarlemse families*, p. 189.
- Carey, P., Keay, C. en van Cleef, Van 1639, p. 190. *Uitg. Leiden 2001* p. 1-46.
- De Kort, H. *De Spaarne* (een kanaal van Haarlem naar de Noordzee), in *Haarlems jaargang*, 1882, Haarlem, 1882, p. 1-28.
- Verhulst, G. (ed.), *Haarlemse historische documenten*, Groningen 1908, in *Haarlemerblad* 1750/1823, 4, 1, 212-229.
- Carel van der Wieringen, *Na desmoede van de historie tot Haarlem aan de monding van de Spaarne*, 1639, p. 19-20.

Gezicht van Domburg
Gedachtenschilderij
Jan van Heeswijk
Gouda, Holland
1870-1871
62 x 96 cm
Verbaal, tekening

De haven van Domburg
Wijnglasraam
1890, Glas
H. J. Stolk, Haarlem

Heldersche BV - Leidenseweg 10 - 2333 CM Leiden/Netherlands - Tel. +31 10 468 5011 fax +31 10 468 5012 - www.heldersche.com
© 2002 Heldersche BV, Leiden